

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ**CURRENT ISSUES OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL REGULATION OF BUSINESS ACTIVITIES IN UKRAINE**

Головач О.А., здобувач кафедри адміністративного, кримінального права і процесу
Міжнародний університет бізнесу і права

Наукова публікація присвячена питанням адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності в Україні, які потребують першочергового вирішення з метою розвитку національної економіки та забезпечення економічної безпеки держави, успішного завершення євроінтеграційних процесів та набуття Україною повноправного членства в ЄС.

Зазначається, що до актуальних питань адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності в Україні слід віднести питання забезпечення прозорості перевірок суб'єктів підприємницької діяльності з боку органів публічної адміністрації; питання запобігання корупції у відносинах між суб'єктами підприємницької діяльності та суб'єктами владних повноважень; питання залучення внутрішніх та зовнішніх інвестицій для розвитку національної економіки в умовах воєнного стану; питання забезпечення прозорості публічних закупівель та реальної конкуренції між їх учасниками; питання дотримання антимонопольного законодавства; питання повної адаптації національного адміністративного законодавства, яким врегульовано різні аспекти підприємницької діяльності, до права ЄС; питання правового захисту національних виробників, підприємців в умовах глобалізації світової економіки; питання адміністративно-правового забезпечення розвитку в Україні високотехнологічного виробництва, впровадження інноваційних технологій на рівні малого та середнього підприємництва; питання реформування національного ринку праці та приведення у відповідність до нагальних потреб національної економіки сфери освіти, зокрема, професійно-технічної; питання адміністративно-правового стимулювання створення нових робочих місць у сфері національного виробництва з акцентом на ІТ-індустрію.

Сформульовано пропозиції щодо перспективних способів (правових засобів) вирішення актуальних питань адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності в Україні. Підкреслено важливість розробки та прийняття нової Стратегії розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2030 року з урахуванням чинників воєнного стану, а також перспективність подальшого дослідження даної теми з метою формулювання конкретних пропозицій щодо внесення змін до чинного національного законодавства.

Ключові слова: актуальні питання, підприємницька діяльність, адміністративне регулювання, правові засоби, інвестиції, національний виробник, професійна освіта, інноваційні технології, захист бізнесу.

The scientific publication is devoted to issues of administrative and legal regulation of business activity in Ukraine, which require a priority solution in order to develop the national economy and ensure the economic security of the state, the successful completion of European integration processes and Ukraine's acquisition of full membership in the EU.

It is noted that urgent issues of administrative and legal regulation of business activity in Ukraine should include the issue of ensuring the transparency of inspections of business entities by public administration bodies; the issue of preventing corruption in relations between subjects of entrepreneurial activity and subjects of power; the issue of attracting internal and external investments for the development of the national economy in the conditions of martial law; issues of ensuring the transparency of public procurement and real competition between their participants; issues of compliance with antimonopoly legislation; the issue of full adaptation of national administrative legislation, which regulates various aspects of business activity, to EU law; the issue of legal protection of national producers, entrepreneurs in the conditions of globalization of the world economy; the issue of administrative and legal support for the development of high-tech production in Ukraine, the introduction of innovative technologies at the level of small and medium-sized enterprises; the issue of reforming the national labor market and bringing it into line with the urgent needs of the national economy in the field of education, in particular, vocational and technical; the issue of administrative and legal stimulation of the creation of new jobs in the field of national production with an emphasis on the IT industry.

Proposals have been formulated regarding prospective ways (legal means) of solving topical issues of administrative and legal regulation of business activity in Ukraine. The importance of the development and adoption of a new strategy for the development of small and medium-sized enterprises in Ukraine for the period up to 2030, taking into account the factors of martial law, as well as the perspective of further research on this topic with the aim of formulating specific proposals for amending the current national legislation, is emphasized.

Key words: current issues, entrepreneurial activity, administrative regulation, legal means, investments, national producer, professional education, innovative technologies, business protection.

Вступ. В умовах триваючої збройної агресії російської федерації проти України особливої актуальності набуває забезпечення розвитку національної економіки, яка виступає фундаментом для сектору оборони та гарантією національної безпеки. Значну частину валового національного продукту створюють суб'єкти підприємницької діяльності, включаючи виробників товарів військового призначення та подвійного використання. Органи публічної адміністрації повинні забезпечити функціонування ефективного механізму адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності з метою створення прозорих та однакових для всіх правил ведення бізнесу, що в свою чергу є вирішальною умовою як розвитку національного приватного сектору економіки, так і залучення іноземних інвестицій, приходу на національний ринок провідних міжнародних корпорацій, включаючи виробників зброї.

В процесі практичної реалізації законів, якими врегульовані основні питання здійснення підприємницької діяльності, виникає потреба конкретизації правового регулювання певних аспектів ведення бізнесу з урахуванням регіональних особливостей, видів економічної діяльності, зовнішніх та внутрішніх чинників, які позитивно або негативно впливають на ефективність здійснення підприємницької діяльності.

Вищезазначеним обумовлюється актуальність дослідження проблемних питань адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності з метою визначення перспективних напрямів реформування національного законодавства, яким врегульовано дану сферу суспільних відносин.

Різні аспекти адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності в Україні досліджували такі відомі науковці як Д. Бабенко, Ю. Битяк, А. Близ-

нюк, А. Боровик, С. Вігвіцький, В. Гарашук, Н. Дяченко, П. Лютіков, Д. Парамонов, Т. Разіна, А. Чорна та інші вчені.

Із останніх досліджень слід виділити роботи А. Чорної «Підприємницька діяльність як об'єкт адміністративно-правового регулювання» [1] та Д. Бабенка «Специфіка адміністративно-правового регулювання діяльності господарських товариств» [2].

На увагу заслуговує навчальний посібник, присвячений правовому регулюванню підприємницької діяльності, підготовлений Л. В. Хомко та Х. Ю. Кульгавець, в якому узагальнено правові засади та охарактеризовано особливості здійснення підприємницької діяльності в Україні [3].

Проте актуальні питання адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності в Україні потребують переосмислення та особливої уваги, враховуючи останні зміни чинного законодавства, нові глобалізаційні виклики, а також об'єктивну необхідність приведення національного адміністративно-правового механізму регулювання підприємницької діяльності у відповідність до права ЄС.

Постановка завдання. Метою наукової публікації є дослідження актуальних питань адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності в Україні.

Методологія даної публікації ґрунтується на використанні сучасних наукових підходів (цивілізаційного, антропоцентричного, синергетичного), а також поєднання філософських, загальнонаукових та спеціально-юридичних методів, серед яких: закони та принципи діалектики, системний та структурно-функціональний методи, прийоми логіки, юридична статистика, методологія порівняльного законодавства, прийоми соціологічного методу, формально-юридичний метод та метод юридичного моделювання тощо.

Результати дослідження. Ефективна протидія збройній агресії російської федерації проти України неможлива без надійної економічної основи функціонування системи органів публічної адміністрації та розвитку громадянського суспільства.

Натомість, проведене соціологічною службою Центру Разумкова з 28 по 31 січня 2022 року методом САТІ телефонне опитування показало наступні оцінки громадянами матеріального становища та питань, пов'язаних з економічною ситуацією.

Більшість опитаних (52,8%) зазначили, що за останній рік матеріальне становище їх родини погіршилося; трохи більше третини респондентів (38,5%) відповіли, що воно не змінилося і 7,8% вважають, що воно покращилося.

Більшість опитаних (52,9%) вважають, що Президент та Уряд не здатні знайти ефективні рішення для подолання економічних проблем, третина респондентів (32,6%) дотримуються думки, що Президент та Уряд частково ефективні у вирішенні економічних проблем, а 8,4% опитаних – що Президент та Уряд знаходять ефективні рішення для подолання економічних проблем.

Головними причинами економічних негараздів в Україні опитані найчастіше називають некомпетентність влади (37,2%) та високий рівень корупції (34,3%). 11,8% опитаних головною причиною економічних негараздів вважають війну на Сході України, а 5,9% – пандемію коронавірусу [4].

Таким чином, ще до початку повномасштабної війни спостерігалися негативні оцінки громадянами економічного стану України, які відобразились в результатах наведеного соціологічного опитування.

В цілому, за даними Центру Разумкова, громадяни України досить скептично оцінюють економічну ситуацію в країні: у травні 2021 року, за вісім місяців до початку повномасштабної війни, 60% опитаних оцінювали її як «дуже погану» або «досить погану» (і лише 5% – як «добру» або «дуже добру», а 32% – як «не погану і не

добру»). У вересні-жовтні 2022 року, тобто через сім місяців після початку війни, зросла частка громадян, які оцінювали її як «дуже погану» або «досить погану» (до 64,5%). Ці оцінки покращилися у лютому-березні 2023 року, коли було зафіксоване зниження негативних оцінок навіть порівняно з «довоєнним» періодом: тоді оцінювали економічну ситуацію в країні як «дуже погану» або «досить погану» 55% (4% – як «добру» або «дуже добру», 37% – як «не погану і не добру»). Але, за даними опитування, що було проведене у грудні 2023 року, ці оцінки погіршилися (відповідно 66,5%, 3% і 27%), і зараз на статистично значущому рівні не відрізняються від тих, які спостерігалися у вересні-жовтні 2022 року [5].

На окрему увагу заслуговують результати соціологічних опитувань підприємців.

У листопаді 2023 року бізнес другий місяць поспіль надав стримані оцінки поточних результатів своєї діяльності. Воєнні дії та їх наслідки, посилення безпекових ризиків, розрив логістичних ланцюгів, певне обмеження пропозиції електроенергії та її здорожчання для бізнесу, податкові зміни, звуження інвестиційного попиту, а також брак кваліфікованих працівників продовжували стримувати економічну активність підприємств та негативно вплинули на їхні очікування. Про це свідчить індекс очікувань ділової активності (ІОДА), який Національний банк розраховує щомісяця, за виключенням вимушеної перерви в березні – травні 2022 року. У листопаді 2023 року ІОДА залишився нижче нейтрального рівня (50 пунктів) і становив 49.1 порівняно з 49.6 у жовтні.

Підприємства торгівлі залишаються єдиним сектором економіки, що прогнозує поліпшення результатів своєї діяльності завдяки сповільненню інфляції, сталому внутрішньому попиту та збільшенню пропозиції товарів: секторальний індекс у листопаді становив 50.9 порівняно з 53.0 у жовтні. Торговельні компанії очікували на подальше збільшення, хоча й нижчими темпами, обсягів товарообороту та обсягів закупівлі товарів для продажу, водночас погіршили оцінки щодо запасів / залишків цих товарів. Респонденти прогнозували зниження темпів здорожчання закупівельних цін та вартості товарів, закуплених для продажу, а також були налаштовані на подальше зменшення торговельної маржі [6].

Слід зазначити, що поліпшення результатів діяльності підприємств торгівлі не означає розвиток економіки в цілому, особливо в умовах воєнного стану, коли ставка має робитися на національного виробника із пріоритетним виробництвом товарів військового призначення та подвійного використання. Попит на товари іноземного виробництва є скоріше інерцією національної економіки, обумовленою звичками споживачів та розгалуженою системою споживчого кредитування. Таке традиційне для українців споживання імпортованих товарів веде до відтоку валютних запасів держави, ще більшого збільшення зовнішнього боргу України (адже левова частина іноземних кредитів йде на рефінансування банків) та стагнації інших галузей економіки. Те, що є позитивним у мирний час, в умовах триваючої та зростаючої збройної агресії проти України може стати фактором послаблення економічного потенціалу держави, адже більшу частину доходів бюджету необхідно витратити на потреби оборони.

Підприємства промисловості прогнозували погіршення результатів своєї економічної діяльності через складнощі з експортом товарів, розрив логістичних ланцюгів та посилення бойових дій: секторальний індекс у листопаді становив 49.2 (у жовтні – 50.0). Респонденти продовжували очікувати збільшення, хоча й нижчими темпами, обсягів виготовленої продукції та нових замовлень на продукцію. Поліпшились та були позитивними оцінки щодо залишків готової продукції. Натомість дещо посилилися песимістичні оцінки щодо обсягів нових експортних замовлень на продукцію, а також обсягів незавершеного виробництва.

Підприємства будівництва найпесимістичніше серед інших секторів оцінили економічні результати своєї діяльності, зважаючи на зростання виробничих витрат, зрушення інвестиційного попиту, брак кваліфікованих кадрів, а також сезонні умови: секторальний індекс знизився в листопаді до 40.6 (у жовтні – 44.8). Респонденти очікували на подальше зменшення обсягів будівництва, нових замовлень, а також закупівлі сировини та матеріалів. Попри пом'якшення оцінок щодо вартості послуг підрядників, будівельники прогнозували зменшення закупівлі їхніх послуг та зберегли негативні оцінки щодо доступності підрядників. На тлі суттєвого зниження оцінок щодо сповільнення темпів зростання цін постачальників респонденти прогнозували незначне зниження цін на продукцію / послуги власного виробництва [6].

Слід зауважити, що так само, як і у сфері торгівлі, підприємства будівництва повинні концентрувати свою увагу на потребах воєнного часу, чому має сприяти належне адміністративно-правове стимулювання їх діяльності, а саме, розміщення державних замовлень на будівництво модульних містечок, захисних споруд цивільного захисту замість елітних квартир та котеджів в обласних центрах. За умови ефективного запобігання корупції у сфері публічних закупівель будувати модульні містечка європейського рівня має бути вигідно та престижно.

Водночас на тлі подальшого зростання закупівельних цін учасники опитування очікують зростання цін / тарифів на власну продукцію / послуги. Оцінки щодо зайнятості залишаються стриманими. Керівники усіх секторів продовжують очікувати скорочення загальної чисельності працівників, найбільше – в секторі будівництва.

Підприємства сфери послуг дещо послабили песимістичні оцінки щодо результатів своєї діяльності в найближчій перспективі: секторальний індекс становив у листопаді 48.4 порівняно з 47.2 у жовтні. Респонденти очікували збільшення обсягу наданих послуг, пом'якшили оцінки щодо зменшення обсягу нових замовлень та не очікували змін обсягу послуг у процесі виконання (щомісячне опитування підприємств проводилося з 06 до 23 листопада 2023 року. В опитуванні взяло участь 460 підприємств. Серед опитаних підприємств 44.6% – компанії промисловості, 27.2% – сфери послуг, 23.7% – торгівлі, 4.6% – будівництва; 33.3% респондентів – великі підприємства, 28.9% – середні, 37.8% – малі) [6].

Таким чином, результати наведеного соціологічного дослідження показують, що підприємці ще не у повній мірі зрозуміли, які загрози несе прогресуюча збройна агресія російської федерації проти України. Деокупація значних за розміром територій України наприкінці 2022го року сформувала хибний оптимізм щодо швидкого закінчення війни та початку відновлення економіки до довоєнного рівня.

Водночас проблемні питання ведення бізнесу в Україні під час війни тільки загострилися і потребують детального аналізу з метою формування ефективного адміністративно-правового механізму їх вирішення.

Так, до актуальних питань адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності в Україні слід віднести:

- питання забезпечення прозорості та об'єктивності перевірок суб'єктів підприємницької діяльності з боку органів правопорядку та контролюючих органів (Державної податкової служби, Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів, Державної служби України з надзвичайних ситуацій, Державної служби України з питань праці тощо);

- питання запобігання корупції у відносинах між суб'єктами підприємницької діяльності та суб'єктами владних повноважень органів публічної адміністрації;

- питання залучення внутрішніх та зовнішніх (іноземних) інвестицій для розвитку національної економіки

в умовах воєнного стану, зокрема, підтримки та стимулювання підприємницької діяльності (грантові та кредитні програми, державні замовлення тощо) з акцентом на розвиток виробництва товарів військового призначення та подвійного використання;

- питання забезпечення прозорості публічних закупівель на основі вільної та справедливої конкуренції, що гарантує об'єктивний (неупереджений) вибір переможця торгів, дотримання балансу між публічними та приватними інтересами учасників даних правовідносин;

- питання дотримання антимонопольного законодавства, запобігання антиконкурентним узгодженим діям суб'єктів ринкових відносин, об'єктивного розслідування порушень у даній сфері;

- питання повної адаптації національного адміністративного законодавства, яким врегульовано різні аспекти підприємницької діяльності, до права ЄС (точне та неухильне виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС);

- питання правового захисту національних виробників, підприємств в умовах глобалізації світової економіки, домінування на міжнародних ринках транснаціональних корпорацій;

- питання адміністративно-правового забезпечення розвитку в Україні високотехнологічного виробництва, впровадження інноваційних технологій на рівні малого та середнього підприємництва, створення та розвитку технопарків тощо;

- питання реформування національного ринку праці (адміністративно-правового регулювання діяльності центрів зайнятості, трансформації останніх у професійні рекрутингові агентства) та приведення у відповідність до нагальних потреб національної економіки сфери освіти, зокрема, професійно-технічної (що передбачає популяризацію та державну підтримку закладів професійно-технічної освіти для підготовки висококваліфікованих працівників для сфери національного виробництва);

- питання адміністративно-правового стимулювання створення нових робочих місць у сфері національного виробництва з акцентом на ІТ-індустрію (широкомасштабне виробництво інформаційних товарів і послуг різного типу на базі найновіших ІТ-технологій).

З метою вирішення зазначених актуальних питань адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності в Україні об'єктивно є потреба розробки нової Стратегії розвитку підприємницької діяльності в Україні на період до 2030 року з урахуванням збройної агресії проти України та необхідності інтенсивного розвитку національного виробництва товарів військового призначення та подвійного використання.

Стратегія розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 травня 2017 р. № 504-р. [7] фактично не враховувала названі негативні фактори, незважаючи на те, що війна російської федерації проти України розпочалась ще у 2014 році.

В Стратегія розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року за результатами ґрунтовного аналізу стану та тенденцій розвитку малого і середнього підприємництва, в тому числі зовнішнього та внутрішнього середовища малого і середнього підприємства, були названі наступні проблеми підприємницької діяльності, які потребують розв'язання:

- відсутність налагодженої та ефективною координації дій заінтересованих сторін (центральної та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, громадських об'єднань підприємств, міжнародних організацій та проектів міжнародної технічної допомоги, що діють на території України);

- неузгодженість державної політики у сфері розвитку підприємництва;

– нестабільне та непередбачуване регуляторне середовище, в якому функціонують суб'єкти малого і середнього підприємництва;

– відсутність взаємодії між центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування щодо розв'язання поточних проблем малого і середнього підприємництва;

– недостатня інституційна спроможність реалізації державної політики у сфері розвитку підприємництва;

– низький рівень прямих іноземних інвестицій та обмежений обсяг інвестування в експортоорієнтовані підприємства;

– обмежене бюджетне фінансування внаслідок економічної рецесії 2014–2015 років (обмежена державна підтримка певних сфер державної політики, зокрема розвитку малого і середнього підприємництва);

– обмеженість доступу суб'єктів малого і середнього підприємництва до ресурсів (фінансових, майнових, природних тощо);

– значна частка неформального (тіньового) сектору економіки, до функціонування якого, за оцінками Європейського інвестиційного банку, залучено близько 20 відсотків кількості зайнятого населення;

– невідповідність існуючої інфраструктури підтримки малого і середнього підприємництва як потребам малого і середнього підприємництва, так і кількості та якості надання послуг, на регіональному рівні [7].

Слід зазначити, що після початку широкомасштабної збройної агресії російської федерації проти України названі проблеми підприємницької діяльності тільки посилились, що вимагає їх переосмислення та вжиття невідкладних заходів адміністративно-правового характеру.

Водночас в Стратегії розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року було наголошено на необхідності враховувати такі особливості ведення бізнесу в Україні:

– децентралізація влади дає ширші можливості органам місцевого самоврядування, що, зокрема, повинно сприяти розвитку підприємництва;

– Україна займає низьку позицію щодо якості інституцій у порівнянні з іншими країнами, причиною чого є недоліки законодавства у сфері захисту права власності, низька незалежність судової системи та неефективність витрачанням бюджетних коштів;

– Угода, поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі та відкриття нових ринків надають значні можливості, зокрема експортні;

– незважаючи на високий рівень освіченості громадян, Україна має найнижчу продуктивність праці в Європі та Центральній Азії (що зумовлено суттєвим перекосом у сфері освіти, а саме, домінуванням вищої освіти гуманітарного спрямування над професійно-технічною підготовкою висококваліфікованих працівників для розвитку національного виробництва);

– високий рівень монополізації економіки та антиконкурентні узгоджені дії учасників ринку, зокрема, у сфері публічних закупівель.

Метою Стратегії було визначено сприяння розвитку підприємництва в Україні, створення сприятливих умов для відкриття, ведення і зростання малого і середнього підприємництва шляхом консолідації зусиль усіх заінтересованих сторін, що забезпечить соціально-економічний розвиток країни та підвищить рівень життя населення. Стратегію передбачалося реалізувати до 2020 року.

Для цього були запропоновані шляхи і способи розв'язання проблем. Зокрема, передбачалось, що реалізація Стратегії буде здійснюватися за такими стратегічними напрямками, які базуються на результатах проведеного аналізу розвитку сфери підприємництва в Україні з урахуванням міжнародної практики та опосередковано враховують принципи, визначені в Акті з питань

малого бізнесу для Європи, та рекомендації Індексу економічної політики в сфері малого і середнього підприємництва: створення сприятливого середовища для розвитку малого і середнього підприємництва; розширення доступу малого і середнього підприємництва до фінансування; спрощення податкового адміністрування для малого і середнього підприємництва; популяризація підприємницької культури та розвиток підприємницьких навичок; сприяння експорту/інтернаціоналізації малого і середнього підприємництва; підвищення конкурентоспроможності та інноваційного потенціалу малого і середнього підприємництва [7].

Очевидно, що більшість із запропонованих стратегічних напрямів реалізації Стратегії розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року мали декларативний характер та не були реалізовані на практиці.

Важливу роль для створення сприятливого середовища для розвитку малого і середнього підприємництва, на думку розробників Стратегії, виконує законодавство, інформація, стратегічні та програмні документи, інституційне середовище, співпраця між заінтересованими сторонами, державно-приватний діалог, що також охоплює питання сприятливого бізнес-клімату, можливості оцінки впливу зміни законодавства на провадження підприємницької діяльності, спрощений порядок реєстрації та закриття підприємств, отримання ліцензій та дозволів, розширення доступу малого і середнього підприємництва до публічних закупівель, що необхідно вирішити [7].

Розвиток підприємництва передбачений також Національною економічною стратегією на період до 2030 року, схваленою постановою Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 р. № 179 (передбачає досягнення таких цілей: забезпечення ефективної державної політики з розвитку підприємництва; стимулювання розвитку підприємницької культури та компетенцій; створення умов для підвищення рівня доступу підприємств до фінансів; створення умов для підвищення рівня доступу підприємств до ринків; стимулювання розвитку інновацій) [8], проте вказана стратегія розроблена без урахування нових геополітичних викликів для національної економіки, пов'язаних із широкомасштабною збройною агресією російської федерації проти України.

Висновки. Проведене дослідження актуальних питань адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності в Україні дозволяє сформулювати наступні висновки:

– першочерговим завданням органів публічної адміністрації є повне виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, що передбачає, у тому числі, імплементацію в національне законодавство та юридичну практику європейських правил ведення бізнесу, а також форм і способів його адміністрування з боку органів публічної адміністрації;

– необхідне вжиття невідкладних заходів адміністративно-правового характеру щодо захисту національного виробника, що має включати посилення митного контролю за ввезенням товарів (в першу чергу це криміналізація контрабанди щодо всіх товарів, які переміщуються через державний контроль України поза митним контролем (якщо загальна вартість предметів контрабанди перевищує 1000 000 грн), а також криміналізація недостовірного декларування товарів);

– ключовим сектором економіки в умовах воєнного стану має стати національне виробництво високотехнологічних товарів військового призначення та подвійного використання (підприємці, які виробляють зброю та супутні товари повинні мати переважне право на отримання пільгових кредитів та грантів, укладання договорів оренди нерухомого майна державної та комунальної власності тощо) – по суті економіку необхідно ставити на військовій рейки;

– об’єктивною є потреба розробки та затвердження нової Стратегії розвитку підприємницької діяльності в Україні на період до 2030 року з урахуванням збройної агресії проти України та необхідності інтенсивного розвитку національного виробництва товарів військового призначення та подвійного використання.

Перспектива подальшого дослідження даної теми обумовлена необхідністю формулювання конкретних пропозицій щодо внесення змін до чинного національного законодавства в частині адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Чорна А. Підприємницька діяльність як об’єкт адміністративно-правового регулювання. *Підприємство, господарство і право*. 2017. № 5. С. 128–132.
2. Бабенко Д.В. Специфіка адміністративно-правового регулювання діяльності господарських товариств. *Актуальні проблеми держави і права: збірник наук. праць*. Випуск 87; редкол.: Г.І. Чанишева (голов. ред.) та ін. Одеса: Гельветика, 2020. С. 11–16.
3. Хомко Л.В., Кульгавець Х.Ю. Правове регулювання підприємницької діяльності: навчальний посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 424 с.
4. Оцінка громадянами матеріального становища та питань, пов’язаних з економічною ситуацією (січень 2022 року). Центр Разумкова. Соціологічні дослідження. URL: <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/otsinka-gromadianamy-materialnogo-standovushcha-ta-putan-poviazanykh-z-ekonomichnoi-sytuatsiiei-cichen-2022r> (дата звернення: 20.12.2023).
5. Оцінка громадянами ситуації в країні. Довіра до соціальних інститутів, політиків, посадовців та громадських діячів (грудень 2023 року). Центр Разумкова. Соціологічні дослідження. URL: <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/otsinka-gromadianamy-sytuatsii-v-kraini-dovira-do-sotsialnykh-instytutiv-politykiv-posadovtsiv-ta-gromadskykh-diiachiv-gruden-2023r> (дата звернення: 21.12.2023).
6. Бізнес зберіг стримані оцінки результатів своєї діяльності – підсумки опитування підприємств у листопаді. Опитування підприємств. Індекс очікувань ділової активності підприємств у листопаді 2023 року. Національний банк України. 01.12.2023. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/biznes-zberig-strimani-otsinki-rezultativ-svoeyi-diyalnosti-pidsumki-opituvannya-pidpriyemstv-u-listopadi> (дата звернення: 21.12.2023).
7. Про схвалення Стратегії розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 травня 2017 р. № 504-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504-2017-r#Text> (дата звернення: 21.12.2023).
8. Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року: постанова Кабінету Міністрів України від 03 березня 2021 р. № 179. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-nacionalnoyi-eko-a179> (дата звернення: 21.12.2023).